Beviltiškų skolų pripažinimas ir mokėtino PVM tikslinimas

VMI
VALSTYBINĖ MOKESČIŲ INSPEKCIJA

Mokesčių informacijos departamentas

Paskelbimo/atnaujinimo data: 2023-12-13

Seminaro planas

- Beviltiškomis laikomos skolos
- Beviltiškų skolų suma
- Beviltiškomis nelaikomos skolos
- Beviltiškas skolas pagrindžiantys dokumentai
- Reikalavimai dokumentams
- Beviltiškoms skoloms tenkančio pridėtinės vertės mokesčio tikslinimas
- Teisės aktai

Trumpiniai

- PMĮ – Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymas,
- PVMĮ – Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymas,
- MAĮ – Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymas,
- Taisyklės - Skolų beviltiškumo bei pastangų susigrąžinti šias skolas įrodymo ir beviltiškų skolų sumų apskaičiavimo taisyklės,
- BS – beviltiška skola,
- PVM – pridėtinės vertės mokestis,
- MM - mokesčių mokėtojas,
- IĮ – individuali įmonė,
- UAB – uždaroji akcinė bendrovė,
- MB – mažoji bendrija
- Registrų centras - Valstybės įmonė Registrų centras,
- JAR – Juridinių asmenų tvarkytojas.

Skolos laikomos beviltiškomis

Skolos negalima susigrąžinti praėjus ne mažiau kaip vieneriems metams nuo jos sumos įtraukimo į MM pajamas arba nuo skolos užfiksavimo apskaitos dokumentuose ar registruose

arba

Skolininkas yra miręs arba paskelbtas mirusiu

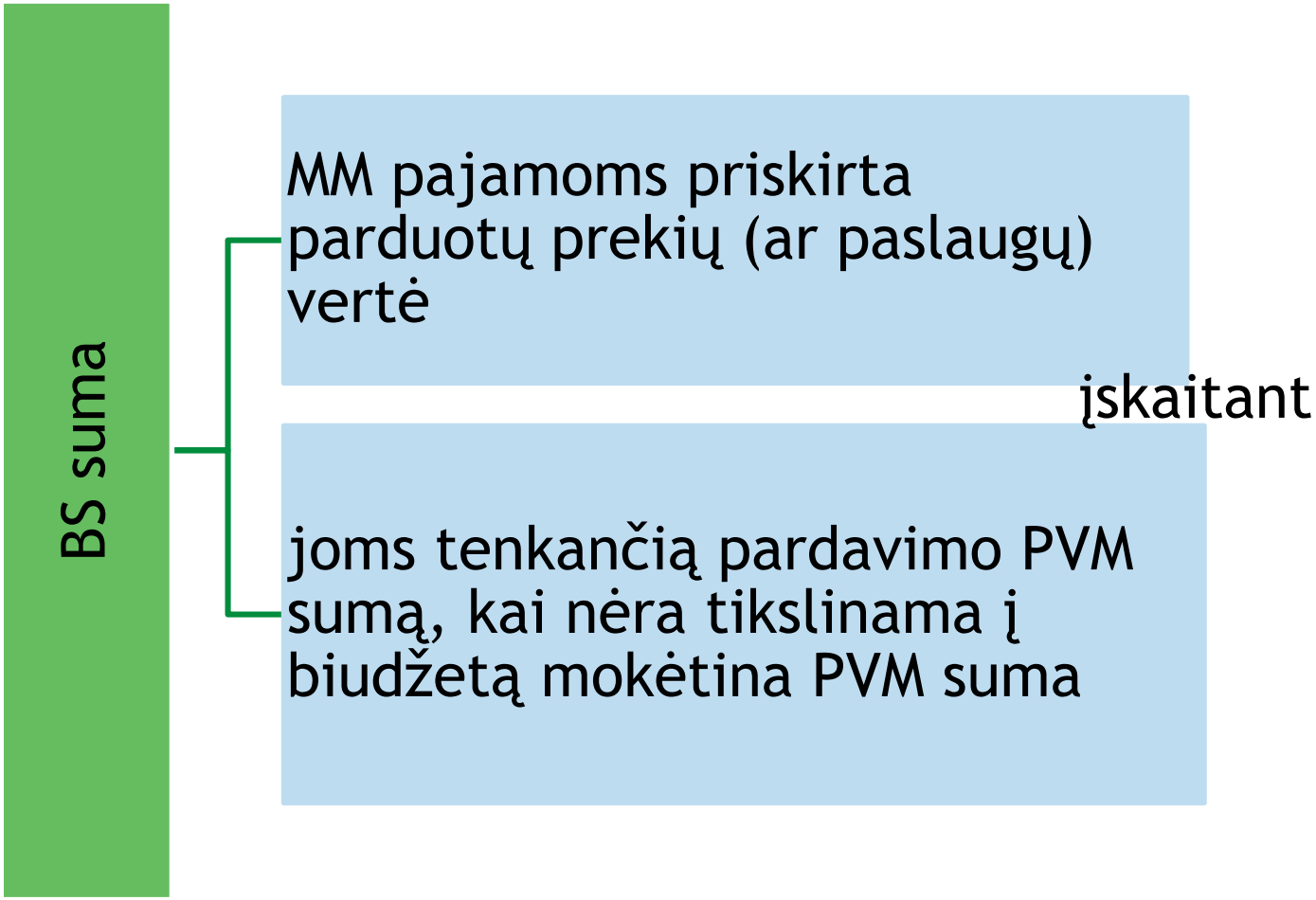
arba

Skolininkas yra likviduotas

arba

Skolininkas yra bankrutavęs

BS suma

BS suma
MM pajamoms priskirta parduotų prekių (ar paslaugų) vertė
įskaitant
joms tenkančią pardavimo PVM sumą, kai nėra tikslinama į biudžetą mokėtina PVM suma

BS suma

Pavyzdys

Įmonė 2021 m. vasario mėn. pardavė pagamintos produkcijos už 50 000 eurų, tame skaičiuje pardavimo PVM sudaro 8 678 eurus. Pirkėjas neatsiskaitė už įsigytas prekes ir 2023 m. sausio mėn. teismo sprendimu jis paskelbtas bankrutavusiu. Įmonė 2023 m. gruodžio mėn. surinko visus dokumentus, reikalingus BS įrodymui, ir patikslino PVM, sumažindama mokestinio laikotarpio mokėtiną į biudžetą PVM (8 678 eurai).

Kokia skolos suma 2023 m. laikoma BS?

41322 eurų suma (50 000 eurų – 8 678 eurai).

Skolos nelaikomos beviltiškomis

Kai MM turi pirkėjo įsiskolinimą ir iš jo įsigyja kokio nors turto, prekių ir (arba) paslaugų ir jo skolos taip pat atitinka BS nustatytus kriterijus, tai šiuo atveju BS laikomas vienų ir kitų skolų skirtumas

Jeigu MM skolos reikalavimo teisę atlygintinai arba neatlygintinai perleido kitam asmeniui

Skola nelaikoma BS

Jeigu dėl pasikeitusių aplinkybių MM netenka teisės iš skolininko (jo teisių perėmėjo arba įpėdinio) reikalauti skolų

Skolas MM grąžina ne skolininkas, bet kitas asmuo

Skolos nelaikomos beviltiškomis

Pavyzdys

IĮ 2021 m. sausio mėn. pardavė prekių už 15 000 eurų UAB A ir šią sumą įtraukė į pajamas ir pirkėjas neatsiskaitė. UAB A paskelbtas bankrotas 2022 m. kovo mėn. IĮ iš skolininkės įsigijo gamybinę įrangą už 10 000 eurų. Šalys susitarė, kad turimas tarpusavio skolas įskaitys surašant skolų įskaitymo aktą.

Ar nesumokėtą 5 000 eurų sumą UAB X gali laikyti BS?

Jeigu IĮ dokumentais pagrįs skolų beviltiškumą ir pastangas jas susigrąžinti, tai turimą skolos likutį galės laikyti BS.

Skolos nelaikomos beviltiškomis

Pavyzdys

UAB A pagal faktoringo sutartį perleido Bankui piniginį reikalavimą į UAB B skolą, kuri buvo pripažinta UAB A pajamomis. Bankas už perleistą piniginį reikalavimą UAB A pravedė 80 proc. skolos. Likusią skolos sumą (atskaičius palūkanas bei kitus sutartyje numatytus mokesčius) Bankas sumokės, kai UAB B su juo atsiskaitys.

Ar gali UAB A neapmokėtą skolos dalį laikyti BS?

Kadangi UAB A perleido Bankui reikalavimo teisę į visą skolos sumą, todėl prarado teisę Banko neapmokėtą dalį laikyti BS.

Skolos nelaikomos beviltiškomis

MM praleidžia teisės aktų nustatytus senaties terminus, terminai neatnaujinami ir tuo pagrindu jo reikalavimas atgauti skolas yra atmetamas, nepripažįstamas (nevykdomas)

MM praleidžia sutarčių nustatytus senaties terminus, terminai neatnaujinami ir tuo pagrindu MM reikalavimas atgauti skolas yra teismo (ar bylą nagrinėjusios institucijos) atmetamas, nepripažįstamas arba nevykdomas

Skola nelaikoma BS

MM ir skolininkas yra susiję asmenys arba jais tapo mokestiniu laikotarpiu, einančiu po to mokestinio laikotarpio, kurį skola buvo pripažinta beviltiška ir įtraukta į leidžiamus atskaitymus

MM yra kredito įstaiga

Skolos nelaikomos beviltiškomis

Pavyzdys

Įmonė B 2021 m. pardavė prekes įmonei C. Šios įmonės 2021 ir 2022 m. buvo laikomos susijusiomis. Įmonė C už prekes nesumokėjo daugiau kaip vienerius metus. Įmonė B dėjo pastangas skolai susigrąžinti ir 2023 m. įrodė skolos beviltiškumą. 2023 m. sausio mėn., pasikeitus įmonės B akcininkams, įmonės B ir C nebėra laikomos susijusiais asmenimis.

Ar neapmokėta skola gali būti laikoma BS?

Nors skola ir pagrįsta reikalaujamais dokumentais, ji nelaikoma BS, kadangi prekių pardavimo momentu (2021 m.), nuo kurio atsirado įmonės C skola įmonei B, jos buvo susijusios.

Skolos nelaikomos beviltiškomis

Pavyzdys

Bendrovė A 2022 m. kovo mėn. pagal paskolos sutartį neasocijuotai bendrovei B suteikė 10 000 eurų paskolą ir už tuos metus priskaičiavo 420 eurų palūkanų, kurias priskyrė mokestinio laikotarpio pajamoms. Bendrovei B paskelbtas bankrotas, todėl ji paskolos negrąžino bei palūkanų neapmokėjo. Bendrovė A 2023 m. surinko dokumentus, įrodančius, kad skolos išieškoti nepavyks.

Ar negražinta paskolos ir palūkanų suma (10 420 eurų) laikoma BS?

Bendrovės A suteiktos paskolos suma (10 000 eurų) nepripažįstama pajamomis, todėl nelaikoma BS ir nurašius priskiriama neleidžiamiems atskaitymams.

Palūkanų suma (420 eurų), priskirta bendrovės pajamoms ir pagrįsta reikalaujamais dokumentais laikoma BS, kuri priskiriama ribojamų dydžių leidžiamiems atskaitymams.

Skolos nelaikomos beviltiškomis

Skolų beviltiškumą įrodantys dokumentai

Skolos pripažįstamos beviltiškomis, kai MM dokumentais įrodo skolos beviltiškumą ir pastangas skolas susigrąžinti

Taisyklės yra patvirtintos Lietuvos Respublikos finansų ministro 2002 m. vasario 11 d. įsakymu Nr. 40

Skolų beviltiškumą įrodantys dokumentai

Netaikomas reikalavimas MM turėti dokumentus, įrodančius skolų beviltiškumą ir pastangas jas susigrąžinti

- Suma per vieną mokestinį laikotarpį neviršija 300 eurų
- Suma per vieną mokestinį laikotarpį neviršija 1 000 eurų, o skolos susidarė dėl pervežimo paslaugų, privaloma tvarka suteiktų deportuojamiems keleiviams (fiziniams asmenims)

(Taisyklių 28.1 ir 28.2 p.)

Skolų beviltiškumą įrodantys dokumentai

- MM negali susigrąžinti skolų praėjus daugiau kaip vieneriems metams nuo skolų sumos įtraukimo į MM pajamas (arba nuo skolų atsiradimo užfiksavimo MM apskaitos dokumentuose ir apskaitos registruose).
- BS pagrindžiančių dokumentų pobūdis priklauso nuo sumos dydžio:

Skolų beviltiškumą įrodantys dokumentai

Skolų suma neviršija 3 000 eurų

(Taisyklių 25 p.)

- MM stengėsi skolas susigrąžinti (susirašinėjimo ar susitikimų su skolininku dokumentai, pretenzijos, raginimai, protokolai ar kiti dokumentai)
- Negalima skolos atgauti (pvz. skolų išieškojimo paslaugas teikiančių įmonių dokumentai, įrodantys negalimumą išieškoti skolas, informacija, susijusi su skolininko finansinės būklės įvertinimu, ar kiti dokumentai)

Skolų beviltiškumą įrodantys dokumentai

Pavyzdys

MB fiziniam asmeniui suteikė aplinkos prie gyvenamojo namo sutvarkymo paslaugas už 2 000 eurų. Fizinis asmuo neteko darbinių pajamų, todėl skola už suteiktas paslaugas liko neapmokėta. MB skolos pagrindimui turi šiuos dokumentus: susirašinėjimą su fiziniu asmeniu elektroniniu paštu bei jo pateiktą atsakymą dėl skolos grąžinimo negalimumo.

Ar galima skolą laikyti BS ir priskirti ribojamų dydžių leidžiamiems atskaitymams?

Vien dokumentų, įrodančių MB pastangas susigrąžinti skolą, nepakanka jos beviltiškumui pagrįsti. MB turi turėti dokumentus, įrodančius turimos skolos išieškojimo negalimumą (pvz., išieškojimo paslaugas teikiančių įmonių aktas ir pan.).

Skolų beviltiškumą įrodantys dokumentai

Skolų suma yra didesnė nei 3 000 eurų,
tačiau ne didesnė kaip 30 000 eurų

(Taisyklių 29 p.)

- MM privalo turėti dokumentus, kurie patvirtintų faktą, kad skolininkas neturi jokio privalomo registruoti turto (nekilnojamo turto, privalomų registruoti transporto priemonių)
- MM papildomai turi turėti dokumentus, įrodančius, kad iš skolininko nepavyko išieškoti pakankamai turto kitų kreditorių reikalavimams patenkinti bylose su tais kreditoriais arba MM skolinga įmonė yra nemoki

Skolų beviltiškumą įrodantys dokumentai

Pavyzdys

Į 2021 metais suteikė elektros instaliavimo paslaugų už 8 200 eurų UAB A, kuri iki šiol neatsiskaitė. Į elektroniniu paštu bei registruotu laišku UAB A siuntė priminimus dėl skolos sumokėjimo, bet jokio atsakymo negaudavo, todėl dėl skolos išieškojimo kreipėsi į skolų išieškojimo įmonę. Į skolos atgauti nepavyko, nes minėta įmonė pateikė pažymą, kad UAB A jokio turto neturi ir tai pagrindė Valstybės įmonės „REGITRA“ ir Registrų centro išduotomis pažymomis. Į taip pat turi UAB A nemokumą patvirtinantį balansą.

Ar turimą skolą galima laikyti BS ir priskirti ribojamų dydžių leidžiamiems atskaitymams?

Į turimi dokumentai yra pakankami, kad skolą būtų galima laikyti BS, todėl jos suma priskiriama ribojamų dydžių leidžiamiems atskaitymams.

Skolų beviltiškumą įrodantys dokumentai

Skolų suma viršija 30 000 eurų

(Taisyklių 15.1 ir 15.2 p.)

- Įsiteisėjęs Lietuvos Respublikos arba užsienio šalies teismo (arba ginčą nagrinėjusios institucijos) sprendimas, nuosprendis, nutartis
- Antstolio surašytas aktas ir vykdomasis dokumentas, pagal kurį išieškojimas nebuvo įvykdytas arba
- Dokumentas, patvirtinantis faktą, kad skolininkas neturi privalomojo registruoti turto arba
- Kad iš skolininko nepavyko išieškoti pakankamai turto kitų kreditorių reikalavimams patenkinti bylose su tais kreditoriais

Skolų beviltiškumą įrodantys dokumentai

Pavyzdys

Bendrovė Y už suteiktas statybos darbų paslaugas, kurių vertė 50 000 eurų, yra neatsiskaičiusi su bendrove X. Bendrovė Y dėl skolos išieškojimo bendrovei Y siuntė pretenziją, laiškus bei sudarė laidavimo sutartį su bendrovės Y direktoriumi (vieninteliu akcininku), kuris įsipareigojo per 2 mėnesius skolą sumokėti. Kadangi po šių pastangų skola nebuvo grąžinta, todėl bendrovė X teismui pateikė ieškinį, kuris teismo nutartimi buvo patenkintas. Tačiau, jo vykdymas pagal antstolės išduotą pažymą negalimas, nes tiek bendrovė X (kuriai pradėta bankroto procedūra), tiek jos laiduotojas (direktorius) jokio turto neturi.

Ar pakankami dokumentai, kad bendrovės X neapmokėtą skolą būtų galima laikyti BS ir pripažinti ribojamų dydžių leidžiamais atskaitymais?

Šiuo atveju bendrovės X turimi dokumentai yra pakankami, kad skolą laikyti beviltiška, todėl jos suma gali būti priskiriama ribojamų dydžių leidžiamiems atskaitymams.

Skolų beviltiškumą įrodantys dokumentai

Skolininkas yra miręs arba paskelbtas mirusiu

Dokumentai, patvirtinantys skolininko mirties faktą

Lietuvoje

Užsienyje

Dokumentai, patvirtinantys faktą, kad skolininko palikto turto nepakanka skoloms susigrąžinti arba kad įpėdinio turto (kai atsako visu savo turtu) nepakanka palikėjo skoloms susigrąžinti

Oficialūs dokumentai, kuriuose nurodomas faktas, kas yra skolininko įpėdinis (arba įpėdiniai) ir teisių bei pareigų perėmėjas (arba perėmėjai)

(Taisyklių 16 p.)

Skolų beviltiškumą įrodantys dokumentai

Skolininkas yra likviduotas

Dokumentas, įrodantis likviduoto asmens išregistravimą iš JAR, o kai ūkio subjektas yra iš užsienio valstybės - išregistravimo faktą patvirtinantis oficialiai išduotas dokumentas

Dokumentai, kurie patvirtina faktus, kad likviduotas skolininkas neturėjo pakankamai turto skoloms sugrąžinti

Kiti dokumentai, kuriuose oficialiai (teismo, notaro arba kitokios valstybės institucijos) yra patvirtinami faktai, leidžiantys skolas laikyti BS

(Taisyklių 17, 18.1 ir 18.2 p.)

Skolų beviltiškumą įrodantys dokumentai

Pavyzdys

Bendrovė X 2020 metais Lenkijos įmonei pardavė prekių už 15 000 eurų, už kurias iki šiol neatsiskaityta. Bendrovė X turi Lenkijos įmonių registro duomenų išrašą, kad Lenkijos įmonė 2022 m. vasario 15 d. išregistruota iš įmonių registro.

Ar Bendrovė X turimą skolą gali laikyti BS?

Vien fakto, kad skolininkas likviduotas nepakanka, todėl Bendrovė X turėtų dokumentais pagrįsti, kad Lenkijos įmonė neturėjo pakankamai turto skoloms grąžinti ar buvo nemoki.

Skolų beviltiškumą įrodantys dokumentai

Skolininkas yra bankrutavęs.

Juo gali būti:

Juridinis asmuo, bankrutavęs pagal Lietuvos Respublikos bankroto įstatymą (iki 2019 m. gruodžio 31 d.) arba Lietuvos Respublikos juridinių asmenų nemokumo įstatymą

Fizinis asmuo, bankrutavęs pagal Lietuvos Respublikos fizinių asmenų bankroto įstatymą

Užsienio valstybės asmuo, bankrutavęs pagal tos valstybės teisės aktus

Skolų beviltiškumą įrodantys dokumentai

Kai skolininkas yra bankrutavęs juridinis asmuo

(Taisyklių 20.4 p.)

- Įsiteisėjusi teismo nutartis likviduoti įmonę dėl bankroto arba
- Kreditorių susirinkimo nutarimas paskelbti įmonę likviduojama dėl bankroto arba
- Dokumentas, įrodantis likviduotos dėl bankroto įmonės išregistravimą iš JAR

Skolų beviltiškumą įrodantys dokumentai

Pavyzdys

Į A turi UAB B įsiskolinimą už jai 2020 m. gegužės mėn. suteiktas paslaugas. Įmonė A 2022 m. kovo mėn. gavo pranešimą, kad skolingai UAB B iškelta bankroto byla, todėl ji nedelsiant teismui pateikė kreditorinį reikalavimą, kuris teismo nutartimi buvo patvirtintas.

Ar įmonė A pagal šiuos dokumentus gali skolą priskirti ribojamų dydžių leidžiamiems atskaitymams?

Į A turimi dokumentai nėra pakankami BS pripažinti. Į A privalo turėti teismo nutartį UAB B paskelbti bankrutavusia ir likviduojama dėl bankroto bei papildomai turėtų įrodyti, kad su ja, kaip trečios eilės kreditore, atsiskaityti neužteko skolininko lėšų /turto.

Skolų beviltiškumą įrodantys dokumentai

Pavyzdys

Bendrovė A bankrutavusios UAB B skolų (už jai parduotas prekes) beviltiškumo pagrindimui turi šiuos dokumentus: skolų suderinimo aktą, kliento būklės ataskaitą, bankroto administratoriaus išduotą pažymą, kurioje nurodoma, kad UAB B lėšų bei turto pakako tik atsiskaitymui su pirmosios eilės kreditoriais ir išrašą, patvirtinantį, kad UAB B išregistruota iš JAR dėl bankroto.

Ar Bendrovė A pagal šiuos dokumentus gali neapmokėtą skolą, įtrauktą į pajamas, priskirti ribojamų dydžių leidžiamiems atskaitymams?

Bendrovės A turima skola gali būti laikoma beviltiška ir priskiriama ribojamų dydžių leidžiamiems atskaitymams.

Skolų beviltiškumą įrodantys dokumentai

Kai skolininkas yra bankrutavęs fizinis asmuo

(Taisyklių 20.4 p.)

- Skolų beviltiškumą įrodo įsiteisėjęs teismo sprendimas ar nutartis baigti fizinio asmens bankroto bylą

- Bankrutavusio fizinio asmens skolos nelaikomos beviltiškomis, jeigu bankroto byla baigta teismui pateikus dokumentus, patvirtinančius, kad fizinis asmuo gali ir galės ateityje įvykdyti skolinius įsipareigojimus

Skolų beviltiškumą įrodantys dokumentai

Pavyzdys

UAB X 2022 m. kovo mėn. suteikė statybos darbų paslaugas fiziniam asmeniui, kuris iki šiol neatsiskaitė. 2023 m. sausio mėn. fiziniam asmeniui pradėta bankroto byla. UAB X 2023 m. balandžio mėn. iš fizinio asmens gavo teismo sprendimą (patvirtintą nuorašą) dėl pradedamų bankroto procedūrų. UAB X teismui pateikė kreditorinį reikalavimą, kuris buvo patvirtintas.

Ar UAB X gali turimą fizinio asmens neapmokėtą skolą pripažinti BS ir priskirti ribojamųjų dydžių leidžiamiems atskaitymams?

Šiuo atveju UAB X skolą galės laikyti BS ir ją priskirti ribojamų dydžių leidžiamiems atskaitymams tik pasibaigus fizinio asmens bankroto procedūroms pagal teismo nutartį (ar sprendimą).

Skolų beviltiškumą įrodantys dokumentai

Kai skolininkas yra bankrutavęs užsienio asmuo

(Taisyklių 20.5 p.)

- Kai teismo sprendimas yra vykdomas užsienyje, – oficialiai išduoti teismo ar kitų užsienio kompetentingų institucijų dokumentai, patvirtinantys sprendimo neįvykdymą arba įvykdymą iš dalies
- Užsienio asmenų BS įrodomos ta pačia tvarka kaip ir kitų skolininkų

Skolų beviltiškumą įrodantys dokumentai

Skolos pripažįstamos beviltiškomis tą mokestinį laikotarpį, kurį MM surenka visus skolų beviltiškumą ir pastangas jas susigrąžinti įrodančius dokumentus

Jeigu nesurinkus reikalaujamų dokumentų skolos nurašomos tik apskaitos tikslais - nurašyta skolos suma priskiriama neleidžiamiems atskaitymams

Kitą (-ais) mokestinį (-iais) laikotarpį (-iais) surinkus reikalaujamus dokumentus, beviltiškų skolų suma priskiriama ribojamų dydžių leidžiamiems atskaitymams ir nurodoma Metinės pelno mokesčio deklaracijos PLN204 35 laukelyje

Reikalavimai dokumentams

MM turi turėti dokumentų, įrodančių skolų beviltiškumą ir pastangas jas susigrąžinti, originalus arba jų nuorašus.

Tais atvejais, kai dokumentas, kurio pagrindu skolos yra laikomos beviltiškomis, yra surašytas užsienio kalba, tai MM turi turėti ir tokio dokumento vertimą į lietuvių kalbą.

Reikalavimai dokumentams

Oficialūs (teismo, notaro, civilinę metrikaciją tvarkančios arba kitokios valstybinės institucijos) dokumentai, išduoti užsienio valstybėse, prisijungusiose prie 1961 m. spalio 5 d. Hagos konvencijos „Dėl užsienio valstybėse išduotų dokumentų legalizavimo panaikinimo“, turi būti patvirtinti pažyma (APOSTILLE).

Valstybių, neprisijungusių prie minėtos konvencijos, oficialūs dokumentai turi būti legalizuoti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. spalio 30 d. nutarime Nr. 1079 „Dėl dokumentų legalizavimo ir tvirtinimo pažyma (APOSTILLE) tvarkos aprašo patvirtinimo“ nurodyta tvarka.

Reikalavimai dokumentams

Nereikia legalizuoti ar patvirtinti pažyma (APOSTILLE) dokumentų, pateikiamų iš tų užsienio valstybių, su kuriomis yra įsigaliojusios dvišalės sutartys dėl teisinės pagalbos ir teisinių santykių civilinėse, šeimos ir baudžiamosiose bylose, tačiau tokių dokumentų nuorašai turi būti patvirtinti notariniams veiksmams atlikti nustatyta tvarka.

Kai vieno užsienio asmens skola per vieną mokestinį laikotarpį neviršija 3 000 eurų, tai tokiu atveju BS liudijantys dokumentai ir (arba) nuorašai taip pat neprivalo būti legalizuoti.

Teisės aktai

- Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymas
- Lietuvos Respublikos įmonių bankroto įstatymas
- Lietuvos Respublikos juridinių asmenų nemokumo įstatymas
- Lietuvos Respublikos fizinių asmenų bankroto įstatymas
- Lietuvos Respublikos finansų ministro 2002 m. vasario 11 d. įsakymas Nr. 40 „Dėl Skolų beviltiškumo bei pastangų susigrąžinti šias skolas įrodymo ir beviltiškų skolų sumų apskaičiavimo taisyklių patvirtinimo“

- Savarankiškai aktualią informaciją mokesčių klausimais, seminarų dalijamąją medžiagą, paaiškinimus ir komentarus galite rasti adresu www.vmi.lt.

- Mokomieji elektroniniai įrašai skelbiami VMI YouTube kanale.

- Su asmenine informacija galima susipažinti Mano VMI adresu https://www.vmi.lt/mvmi/ arba VMI svetainės skiltyje „Mano VMI“.

Platinti, skelbti, kopijuoti seminarų dalijamąją medžiagą komerciniais tikslais be raštiško
Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos sutikimo draudžiama